

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 346 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5147 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 310 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR.
XIIP-5148“ PROJEKTO (toliau – Projektas 1) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 310
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5179(2) IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. XI-2234 8 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5180(2)“ PROJEKTO (toliau – Projektas 2)
(toliau kartu – Projektai).
(TAP NR. TAP-20-1873, TAP-20-1874; TAIS NR. 20-14355(2), 20-14356(2))**

2020-10-30 Nr.
Vilnius

Projektų rengėja: Teisingumo ministerija.

Projektų tikslas: atsižvelgiant į Seimo valdybos 2020 m. rugsėjo 30 d. sprendimą Nr. SV-S-1675, *pateikti Vyriausybės išvadas* dėl Administracinių nusižengimų kodekso (toliau - ANK) 346 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5147 bei Baudžiamojo kodekso (toliau - BK) 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5148 ir Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5179(2) bei Kriminalinės žvalgybos įstatymo (toliau - KŽĮ) Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5180(2).

Dabartinė situacija: Vyriausybės išvadų projektai teikiami dėl dviejų analogiškų siūlomų įstatymų pakeitimų (paketų):

Projektas 1 teikiamas dėl ANK 346 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5147 bei BK 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5148. Šių įstatymų projektų rengėjai: Seimo nariai L. Kasčiūnas ir A. Gedvilienė.

Įstatymų projektais siūlomų pakeitimų esmė:

BK pakeitimu siūloma 2 kartus didinti maksimalią laisvės atėmimo bausmę ir nustatyti, kad tas, kas žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki 2 metų. Taip pat siūloma numatyti, kad asmuo, kuris žiauriai elgėsi su gyvūnu, nuo 3 iki 5 metų negalėtų įsigyti ir savo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje laikyti gyvūno.

ANK pakeitimo įstatymo projektu siūloma 3 kartus padidinti baudas ir nustatyti, kad žiaurus elgesys su gyvūnu, gyvūno kankinimas užtraukia baudą nuo 150 iki 3600 eurų. Pakartotinis nusižengimas užtraukia baudą nuo 3600 iki 5250 eurų. Tuo tarpu žiaurus elgesys su gyvūnu, gyvūno kankinimas, kai dėl to gyvūnams gresia žūtis ar suluošinimas, užtraukia baudą nuo 900 iki 5250 eurų. Pakartotinai padarytas toks nusižengimas užtraukia baudą nuo 5250 iki 6900 eurų.

Siūloma taip pat už pakartotinius nusižengimus skirti privalomą gyvūno konfiskavimą.

Tikimasi, jog padidintos baudos, maksimali laisvės atėmimo bausmė ir apribota galimybė įsigyti ir laikyti gyvūnus, labiau atgrasys gyvūnų skriaudikus nuo nusikalstamų veikų darymo ir labiau apsaugos gyvūnus.

Projektas 2 teikiamas dėl BK 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-5179(2) ir KŽĮ Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIIP-5180(2). Šių įstatymų projektų rengėjai: Seimo nariai: D. Gaižauskas, K. Mažeika, A. Papirtienė, K. Smirnovas, R. Šarknickas.

Įstatymų projektais siūlomų pakeitimų esmė:

Atsižvelgiant į tai, kad dauginimui išnaudojami gyvūnai yra nelegalių dauginojamųjų pajamų šaltinis ir nuolatinė nelegali komercinė veikla, ši nusikalstama veika turėtų būti traktuojama kaip tęstinė, turinti komercinių tikslų. Pagal dabartinį teisinį reglamentavimą, nelegalūs dauginotojai atsiperka tik minimaliomis bandomis, kadangi baudžiamasis kodeksas nepakankamai reglamentuoja tokį nusikaltimo pobūdį.

Siūloma BK įtvirtinti žiauraus elgesio su gyvūnais nusikaltimą kvalifikuojančius požymius, tai yra reglamentuoti atvejus, kuomet nusikalstama veika vykdoma komerciniais tikslais. Siūloma numatyti, kad už žiaurų elgesį su gyvūnais komerciniais tikslais galėtų būti paskirta iki 3 metų laisvės atėmimo bausmė, o žiaurus elgesys su gyvūnais komerciniais tikslais bendrininkų grupėje būtų baudžiamas iki 4 metų laisvės atėmimo bausme (t.y. būtų apysunkis nusikaltimas).

Siūloma taip pat pakeisti KŽĮ nustatant, kad kriminalinės žvalgybos tyrimas galėtų būti atliekamas ir turint informacijos apie bendrininkų grupėje komerciniais tikslais vykdomą žiauraus elgesio su gyvūnais nusikaltimą (dabartiniu metu tai nėra įmanoma).

Projektų esmė:

Projektu 1 siūloma **iš esmės pritarti** ANK 346 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-5147, tačiau siūlyti jį tobulinti pagal pastabas:

1. Pagal ANK bendrąsias nuostatas asmeniui gali būti skiriama nuo 10 eurų iki 6 000 eurų bauda. Atsižvelgiant į tai siūloma maksimalią baudą nustatyti ne didesnę 6 000 eurų.

2. Koreguoti siūlomas nustatyti ANK baudas, kad jos neviršytų analogiškas (bet sunkesnes) veikas reglamentuojančiuose BK straipsniuose nustatytą baudų.

Projektu 1 taip pat siūloma **nepritarti** BK 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-5148 dėl šių priežasčių:

1. BK projektu teikiamas siūlymas 2 kartus sugriežtinti laisvės atėmimo bausmę už žiaurų elgesį su gyvūnais vertintinas kaip neatitinkantis proporcingumo (adekvatumo) ir racionalumo principų, kaip sudėtinių *ultima ratio* principo dalių.

2. BK įtvirtintos sankcijos turi sistemiškai derėti tarpusavyje. Siūloma 2 metų laisvės atėmimo bausmė galiojančiame BK numatyta ir už tokias veikas: už žmogaus kankinimą arba nežymų sveikatos sutrikdymą mažamečiui; palikimą be pagalbos, kai gresia pavojus žmogaus gyvybei; už savimi negalinčio pasirūpinti mažamečio vaiko palikimą be būtinos priežiūros norint juo atsikratyti etc. Atsižvelgiant į tai aptariama nusikalstama veika objektyviai negali būti vertinama kaip tokia pavojinga, už kurią reiktų numatyti analogišką sankciją.

3. Siūlymas griežtinti laisvės atėmimo bausmę argumentuojamas tik tuo, jog bausmės turi būti ir atgrasančios. Tai neatitinka vieno iš esminių baudžiamosios teisės principų, pagal kurį svarbiausia yra užtikrinti ne bausmės griežtumą, o jos neišvengiamumą. Net ir galiojanti 1 metų laisvės atėmimo bausmė nėra skiriama praktikoje, tad siūlomas pakeitimas nesukurtų jokios pridėtinės vertės. Tikslinga siekti užtikrinti galiojančios sankcijos efektyvų taikymą bei jos neišvengiamumą, užuot tiesiog didinus nustatytą bausmę.

4. BK projektu siūloma numatyti, kad tam, kuris žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas, būtų draudžiama nuo 3 iki 5 metų įsigyti ir jo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje laikyti bet kokią gyvūną. Nėra aišku, ar šis draudimas priskirtinas

bausmių ar baudžiamojo poveikio priemonių kategorijai. Baigtiniai bausmių rūšių bei baudžiamojo poveikio priemonių sąrašai yra nustatyti BK. Nei vienas šių sąrašų nenumato tokio draudimo.

5. Aukščiau minėtas draudimas taip pat vertintinas kaip neįmanomas įgyvendinti praktiškai, nes neįmanomas sukontroliuoti.

Projektu 2 siūloma **nepritarti BK 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5179(2) bei KŽI Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIP-5180(2)** dėl šių priežasčių:

1. BK projektu teikiamas siūlymas 3 - 4 kartus griežtinti laisvės atėmimo bausmę už žiaurų elgesį su gyvūnais, nenumatant jokių alternatyvių laisvės atėmimui bausmių, vertintinas kaip neatitinkantis proporcingumo (adekvatumo) ir racionalumo principų, kaip sudėtinių *ultima ratio* principo dalių.

2. Nustatant bausmes turi būti siekiama, kad baudžiamajame įstatyme įtvirtintos sankcijos sistemiskai derėtų tarpusavyje. O pvz. siūloma 4 metų laisvės atėmimo bausmė (už žiaurų elgesį su gyvūnais komerciniais tikslais bendrininkų grupėje), prilygtų dabar galiojančiai bausmei, numatytai už tokius nusikaltimus kaip neatsargus gyvybės atėmimas žmogui, sukurstymas nusižudyti arba žiauriu ir klastingu elgesiu privedimas žmogaus prie savižudybės etc. Ji būtų griežtesnė už sankcijas, numatytas už sunkų sveikatos sutrikdymą dėl neatsargumo, žmogaus kankinimą arba nežymų sveikatos sutrikdymą mažamečiui etc. Atsižvelgiant į tai siūloma atsakomybė vertintina kaip sistemiskai nederanti su kitomis BK sankcijomis.

3. Siūlymas ilginti laisvės atėmimo trukmę projektų aiškinamajame rašte argumentuojamas tuo, kad esant dabartiniam teisiniam reglamentavimui nelegalūs dauginiojai atsiperka tik minimaliomis bandomis. Pabrėžtina, kad net ir galiojanti 1 metų laisvės atėmimo bausmė nėra skiriama praktikoje, tad siūlomas pakeitimas nesukurtų jokios pridėtinės vertės. Tikslinga siekti užtikrinti galiojančios sankcijos efektyvų taikymą bei jos neišvengiamumą, užuot tiesiog didinus nustatytą bausmę.

4. Siūloma papildyti BK kvalifikuota žiauraus elgesio su gyvūnais sudėtimi – nustatyti griežtesnę atsakomybę, kai atitinkami veiksmai yra atliekami komerciniais tikslais, argumentuojant tuo, jog galiojančiame BK tokie atvejai nėra išskiriami. Toks argumentavimas vertintinas kaip nepagrįstas, nes BK (202 str.) jau šiuo metu yra numatyta baudžiamoji atsakomybė už neteisėtą vertimąsi ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla. Pagal Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymą, gyvūnų augintinių veisėjas yra apibrėžiamas kaip asmuo, turintis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau - VMVT) nustatyta tvarka išduotą leidimą veisti gyvūnus augintinius verslo tikslais, tad BK įtvirtinta atsakomybė apimtų ir nelegalių gyvūnų veisyklų veiklą tais atvejais, kai asmuo tokia veikla užsiimtų versliškai ar stambiu mastu, neturėdamas tam reikalingo leidimo. Už tokią nusikalstamą veiklą baudžiamasis įstatymas jau numato maksimalią laisvės atėmimo iki 4 metų bausmę, t. y. dar griežtesnę, negu yra siūloma (iki 3 metų).

5. BK projektu siūloma papildyti BK itin kvalifikuota žiauraus elgesio su gyvūnais sudėtim – kai žiauraus elgesio su gyvūnais veiksmai atliekami komerciniais tikslais veikiant bendrininkų grupėje.

Pirma, bendrininkų grupės požymis, kaip kvalifikuojamasis požymis, BK straipsnių dispozicijose nurodomas tik itin išskirtiniais atvejais: galiojančiame BK yra numatytos tik dvi tokios sudėtys: išžaginimo ir seksualinio prievartavimo. Siūlomas nustatyti nusikaltimas savo pavojingumu negali būti prilygintas aukščiau minėtiems, tad bendrininkų grupės, kaip kvalifikuojamojo požymio, įtvirtinimą šioje nusikaltimo sudėtyje nebūtų galima laikyti pagrįstu.

Antra, bendrininkų grupė šiuo metu jau yra laikoma atsakomybę sunkinančia aplinkybe. Todėl, net ir be siūlomų pataisų, tais atvejais, kai žiauraus elgesio su gyvūnais veiksmai atliekami veikiant bendrininkų grupėje, teismas jau turi galimybes motyvuotai parinkti griežtesnę bausmę.

6. BK projektu siūloma dirbtinai net 4 kartus sugriežtinti baudžiamąją atsakomybę už žiaurų elgesį su gyvūnais komerciniais tikslais atliekamus veikiant bendrininkų grupėje tam, kad tai leistų

priskirti šią veiką apysunkių nusikaltimų kategorijai ir, atitinkamai papildžius KŽĮ, būtų sudarytos galimybės teisėsaugos institucijomis atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą tokiose bylose. Tačiau baudžiamajame įstatyme sankcijos už nusikalstamas veikas turi būti nustatomos vadovaujantis visiškai kitais principais – ne siekiu sugriežtinti jas tik tam, kad būtų sudarytos galimybės taikyti kriminalinės žvalgybos priemonės.

Derinimas: Projektai be pastabų suderinti su Žemės ūkio ministerija.

Atitikimas Vyriausybės programai: Projektai neprieštarauja Septynioliktosios Vyriausybės programai.

Dalykinio vertinimo išvada: Abejotina Projekte 2 pateikta 4-oji nepritrimo siūlomam pakeitimui priežastis: argumentas, kad BK 202 str. jau numato pakankamą atsakomybę už komercinį gyvūnėlių dauginimą nėra įtikinamas dėl to, kad praktikoje paaiškėjo atvejai, kai asmuo, tuo užsiimantis, turėjo visus reikiamus VMVT išduotus leidimus. Manytina, kad reikiamo leidimo turėjimas ar ne aptariamam atveju nėra esminis dalykas – esminiu požymiu yra pats žiaurus elgesys su gyvūnais, kai tai daroma turint komercinių tikslų. Todėl iš esmės pritardami rengėjų nuomonei dėl siūlomo neproporcingai per griežto teisinio reguliavimo, vis tik siūlytume pakartotinai įvertinti tai, ar kvalifikuotos nusikaltimo sudėties (t.y. žiauraus elgesio turint komercinių kėslų) numatymas BK nebūtų tikslingas (numatant už šia veiką proporcingai (adekvačiai) griežtas bausmes).

Taip pat siūlome rengėjams atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas Projektams.

Siūlome Projektus teikti į **Tarpinstitucinį pasitarimą**.

Patarėjas

Audrius Kasinskas